

DET TALTE ORD GÆLDER

Åbent samråd "Armadillo"

Spørgsmål: "Ministeren bedes kommentere de danske soldaters optræden, som den fremgår af dokumentarfilmen 'Armadillo'"

Talepapir

[introduktion]

- Omdrejningspunktet for dagens samråd er den nyligt lancerede dokumentarfilm "Armadillo".
- Uanset at spørgeren alene har spurgt til soldaternes 'optræden', vil jeg gerne benytte lejligheden til at kommentere bredt på filmen.
- Helt overordnet synes jeg, det er en udmærket film, som viser nogle af konsekvenserne og dilemmaerne ved at deltage i en væbnet konflikt.
- Filmen giver således et kontant øjebliksbillede, som situationen så ud på den yderste frontlinie tilbage i foråret 2009.
- Filmen skildrer især det hårde pres, som både vores soldater og deres pårørende gennemlever.
- Hvad jeg også kan se i filmen er, at vores soldater generelt er professionelle og på glimrende vis udfører de opgaver, der er blevet dem pålagt. Svære beslutninger skal ofte træffes hurtigt i pressede situationer.
- Filmen viser også, at soldaterne har gjort sig overvejelser om, hvad de er en del af – hvilket de

også bør, når der er risiko for at betale den ultimative pris.

- Kamphandlinger – som skildret i filmen – er en del af vores Afghanistan-indsats. Det står jeg ved.
- Og det kan i øvrigt næppe komme bag på nogen her i Forsvarsudvalget eller i Folketinget. Regeringen har aldrig lagt skjul på, at danske soldater deltager i reel kamp.
- Det fremgår også tydeligt af det beslutningsforslag, som ligger til grund for indsættelsen af danske soldater i Helmand-provinsen. Lad mig kort citere fra det vedtagne beslutningsforslag B-64 fra den 2. februar 2006: "*Med indsatsen i det sydlige Afghanistan bevæger ISAF sig ind i et område af Afghanistan, hvor sikkerhedssituationen er mere kompleks og uforudsigelig end i nord og vest. Fra primært at skulle opretholde sikkerhed, forudses ISAF sammen med de afghanske sikkerhedsstyrker at skulle bidrage til at skabe sikkerhed, hvor den pt. ikke eksisterer. Sandsynligheden for at danske styrker kan blive involveret i kamphandlinger er derfor som udgangspunkt større*".
- Derudover er der udkommet adskillige bøger, som utvetydigt beretter om kamphandlinger som en del af den danske indsats. Senest med Thomas Østergaard Aallmanns "*Løvehjerner*". Men også tidligere med f.eks. Kim Hundevadts "*I morgen angriber vi igen*", og Lars Ulslev Johansens "*De danske tigre*".

- Det faktum, at 31 danske soldater indtil videre har mistet livet i Afghanistan og 110 er blevet såret, er måske det mest endegyldige bevis for, at indsatsen i Afghanistan også involverer intense kamphandlinger.
- Armadillo fortæller således ikke meget, som vi ikke vidste i forvejen. Det 'nye' er primært, at der er kommet billeder på fra den yderste front.
- Så ja, kamphandlinger er en del af vores indsats i Afghanistan. Men det er netop kun en del af indsatsen.
- Filmen viser ikke, at tilstedeværelsen i Armadillo er en del af en større stabiliserings- og genopbygningsstrategi, der muliggør en positiv udvikling blot få kilometer længere mod syd ved Gereshk. Her ser det helt anderledes ud. Det er en vigtig kontekst, som filmen ikke skildrer. Det skal retfærdigvis siges, at filmen heller ikke har foregivet at ville fortælle om det store billede.
- Når man ser filmen, er det derfor vigtigt at holde sig for øje, at filmen ikke giver et dækkende billede af den samlede situation i Afghanistan eller Helmand – ikke dengang og slet ikke i dag. Det billede er heldigvis langt mere nuanceret.
- Vi skal kunne – og turde – tage den politiske debat omkring de hårde kamphandlinger. Men vi skal også tage debatten om vores samlede indsats.

[addressering af påstande om likvidering og soldaternes opførelse]

- Spørgeren har som nævnt bedt mig om at kommentere på soldaternes optræden i filmen.
- Da jeg håber, at samrådet i dag kommer til at handle om mere end enkeltscener – vil jeg begrænse mig til at nævne to specifikke forhold i filmen.
- For det første: danske soldaters magtanvendelse, herunder navnlig i relation til episoden, hvor danske soldater nedkæmper en Taliban-stilling. Episoden har givet nogen anledning til at hævde, at danske soldater ikke overholder den humanitære folkeret.
- For det andet: soldaternes generelle reaktioner, sprogbrug og disciplin.

- Til det første punkt er det naturligvis afgørende, at danske soldater handler i overensstemmelse med folkeretten.
- Derfor opererer danske soldater også indenfor et regelsæt, der er udarbejdet i fuld overensstemmelse med vores internationale forpligtelser.
- Derudover modtager soldaterne uddannelse i folkeretlige aspekter som en del af basisuddannelsen samt forud for udsendelse.
- En del af folkeretten går bl.a. ud på, at civilbefolkningen så vidt muligt beskyttes mod følgerne af væbnet konflikt.

- Det er mit klare indtryk – hvilket bekræftes flere steder i filmen – at de danske soldater også i praksis tager videst mulige hensyn til civilbefolkningen.
- En betragtning jeg i øvrigt noterer mig deles af Røde Kors' Generalsekretær, Anders Ladekarl, jf. hans udtalelse omkring filmens skildring af danske styrkers fremgangsmåde.
- Beskyttelse af civilbefolkningen og begrænsning af civile tab har i øvrigt McChrystals bevågenhed (chefen for ISAF-operationen) og udgør et kerneelement i vores samlede strategi. Det har jeg orienteret udvalget om ved et tidligere samråd.
- I relation til episoden, hvor danske soldater nedkæmper en Taliban-stilling er det klart, at hvis – og jeg understreger hvis – der i den pågældende episode har været tale om overtrædelse af vores folkeretlige forpligtelser, så må jeg naturligvis tage helt klart afstand fra det.
- Jeg har med tilfredshed noteret mig, at forsvarets ledelse har anmodet Forsvarets Auditørkorps om at indlede en undersøgelse af de nærmere omstændigheder omkring den i filmen omtalte kamphandling.
- Jeg finder det derfor rigtigst ikke at udtale mig nærmere om dette forhold, før auditørkorpset har afsluttet deres undersøgelse.

- Hvad angår soldaternes generelle sprogbrug, vil jeg ikke stille mig selv til dommer.
- Jeg kan sagtens forstå, at man ikke taler, som man ville gøre til svigermor henover et spisebord.
- Jeg har i øvrigt noteret mig, at flere psykologer med ekspertise indenfor dette felt udtaler, at det kontante sprog kan være en nødvendig forsvarsmekanisme for at kunne håndtere de voldsomme oplevelser og undgå handlingslammelse.
- Hvad angår eventuelle øvrige disciplinære forhold, er det i første omgang et anliggende for forsvaret.
- Jeg forstår, at redegørelsen vil omhandle hvilke overvejelser filmen giver anledning til og herunder hvad der eventuelt skal gøres i anledning heraf.
- Som afrunding på dette punkt vil jeg gerne fremhæve, at soldaterne opererer under et vedvarende pres og under ekstreme forhold. Det ses tydeligt i filmen.
- Forsvaret gør i den forbindelse en stor indsats for at give soldaterne psykologbistand både før, under, og navnlig efter udsendelse.
- Vi prioriterer dette område og er netop nu – i opfølgning på Finansloven for 2009 – i gang med at udvikle en egentlig veteranpolitik.

[en helhedsorienteret diskussion om Afghanistan-indsatsen]

- Som Forsvarsminister er det én af mine vigtigste opgaver at forklare den danske befolkning, hvad forsvaret laver. Dette ansvar gælder også i forhold til vores indsats i Afghanistan.
- Derfor er det også vigtigt for mig at understrege, at Armadillo-filmen ikke giver et fyldestgørende billede af den danske indsats. Hverken på forsvarssiden eller på den helt overordnede indsats, hvor forsvaret jo kun er én komponent ved siden af vores politiske indsats og vores civile genopbygningsindsats.
- Det vi ser i Armadillo er et komprimeret indtryk fra en af de mest fremskudte baser ved fronten, som den så ud tilbage i foråret 2009.
- Hvad vi ikke ser, er at tilstedeværelsen i Armadillo var, og er, en del af en større stabiliserings- og genopbygningsstrategi, der muliggør en positiv udvikling blot få kilometer længere mod syd ved Gereshk.
- Filmen beskriver således ikke den samtidige genopbygningsindsats og kontakten med de civile i de andre dele af det danske operationsområde.
- Danske soldater arbejder tæt sammen med udsendte danske stabiliseringsrådgivere i udmøntningen af konkrete stabiliseringsprojekter.
- Helt konkret har de danske soldater i 2009 gennemført over 300 mindre civil-militære projekter – de såkaldte CIMIC-projekter – som eksempelvis gravning af vandbrønde og etablering af

vanddæmninger. Herudover har forsvaret bidraget til at gennemføre over 50 mellemstore samtækningsprojekter såsom etablering af vandingskanaler, der forbedrer afghanernes mulighed for at dyrke afgrøder, og udbedring af kloakfløb, som forbedrer helbreds vilkårene for lokale afghanere.

- Hertil skal nævnes, at Danmark også bidrager aktivt til den mere omfattende genopbygningsindsats, der finder sted i samarbejde med vore internationale partnere indenfor rammen af det britisk-ledede Provincial Reconstruction Team i Lashkar Gah.
- Dette er blot for at understrege, at de danske militære operationer, som dem ved Armadillo, indgår i en bredere og mere helhedsorienteret indsats.
- Denne samtænkte indsats – og de positive resultater den har medført – fremstilles ikke i Armadillo-filmen. Så selvom Armadillo måske giver et godt billede af virkeligheden ved Armadillo i 2009, så giver den ikke et fuldstændigt billede.
- "Forward Operating Base" Armadillo (nu Budwan) indgår som et væsentligt element i sikringen af en fortsat positiv udvikling i Gereshk by og området omkring Highway 1. Denne fremskudte base ligger fortsat i den yderste frontlinie. Basen udgør således, som de øvrige baser og lejre, et element til den samlede sikring af området.
- Der er indenfor den sidste måned kommet et markant øget antal afghanske enheder til det danske område

- og dermed også til Armadillo-området (og til de andre større danske Forward Operating Bases), hvilket gør det lettere at komme i kontakt med lokalbefolkningen.
- Der er endvidere bygget to skoler i området, og der er ved at blive etableret en politistation nær Forward Operating Base Rahim, kun 5 kilometer syd for Armadillo.
 - Disse udviklingstegn viser, at vores indsats nytter noget.
 - Og I behøver ikke kun tage mit ord for det. Spørg blot de soldater, som har set udviklingen med egne øjne. Jeg har således flere gange oplevet soldaterne give udtryk for, at de ser en positiv udvikling.
 - En af årsagerne til at mange soldater vælger at tage på deres 2. og 3. tur til Afghanistan, er bl.a. fordi de kan se at indsatsen nytter.

[afslutning]

- Vi skal således kunne turde tage debatten omkring begivenhederne i Afghanistan.
- Men det er vigtigt, at vi ikke fortaber os i enkeltscener – til det er den samlede indsats i Afghanistan simpelthen for vigtig.